

Д.С. МАТВЕЙЦОВА, С.А. КАРВАН, О.А. ПАРАСКА
Хмельницький національний університет

ФОРМУВАННЯ АСОРТИМЕНТУ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ БАВОВНЯНИХ ТКАНИНИ

Метою статті є формування асортименту та класифікації бавовняних тканин одягового і білизняного призначення. У роботі виконано аналіз діючих в Україні класифікацій текстильних матеріалів і асортименту тканин для одягу та білизни, які пропонують вітчизняні виробники та торгові компанії. Виявлено переваги і недоліки розглянутих класифікацій, наведено основні характеристики бавовняних тканин. Сформовано системну класифікацію бавовняних тканин на основі стандартної класифікації з виключенням її недоліків.

Ключові слова: тканина, бавовна, асортимент, класифікація, одягові тканини, білизняні тканини.

D. S. MATVEITSOVA, S. A. KARVAN, O. A. PARASKA
Khmelnitsky national university

FORMATION OF ASSORTMENT AND CLASSIFICATION COTTON FABRICS

*The aim of the article is the research and analyze of the existing in Ukraine classifications of textile materials and assortment of the fabrics for clothing and linen which are proposed by Ukrainian producers and trading companies. The advantages and disadvantages of analyzed classifications have been shown and the main characteristics of cotton fabrics have been described. The systematic classification of the cotton fabrics on the basis of standard classification has been formed. The use of the formed classification allows **correctly selecting the material for textile goods according to their purpose and contributes the preservation of the performance properties of goods.***

Keywords: fabric, cotton, assortment, classification, clothing fabrics, linen fabrics.

Вступ

Асортиментом текстильних матеріалів називають підбір матеріалів різного виду, призначення та способів виготовлення, які використовуються для пошиття одягу. Асортимент текстильних матеріалів поділяється на асортиментні групи за способом виготовлення: асортимент тканин; асортимент трикотажних полотен; асортимент нетканних матеріалів; асортимент хутра; асортимент шкір для одягу; асортимент оздоблювальних матеріалів та ін.

У даний час асортимент тканин на українському ринку дуже різноманітний, багаточисельний, щорічно поновлюється на 15-20% завдяки широкому використанню хімічних волокон, ниток, пряжі та ниток нових структур, нових видів опорядження тканин, покращенню їх художньо-кolorистичного оформлення та інтеграції нанотехнологій в текстильне виробництво.

Частка імпортного товару на українському ринку тканин за даними Держкомстату [1] складає близько 80%. Провідні країни-експортери – Китай, Туреччина, Італія, Німеччина, Голландія, Англія, Корея, Індія, Росія.

Постановка проблеми

Єдиної класифікації тканин немає, при їх вивченні та практичному використанні використовуються різні класифікації: облікова (Державний класифікатор продукції та послуг), стандартна (Державні стандарти України), прейскурантна. На сьогоднішній день, проблема формування асортименту тканин полягає в тому, що у цих класифікаціях немає єдиного для всіх системного підходу до обліку та поділу тканин на розділи, групи, класи, категорії, і т.д. В цих класифікаціях представлені основні характеристики і властивості тканин, проте досить важко визначити призначення і вибрати матеріал для конкретного виробу.

Експериментальна частина

Оскільки, асортимент тканин дуже різноманітний, що зумовлено великою кількістю видів волокон і ниток, які застосовуються для їх вироблення, а також різними параметрами, будовою і видом обробки, розглянемо кожну із класифікацій тканин.

Облікова класифікація представлена у державному класифікаторі продукції та послуг (ДКПП) [2]. ДКПП - це систематизоване зведення назв угруповань продукції та послуг, кодування яких побудовано на ієрархічній системі класифікації, може бути основою для галузевих класифікацій (класифікаторів) продукції/послуг.

Загальна структура цифрових кодів для утворення класифікаційних угруповань у ДКПП відповідає такій схемі: XX – розділ; XX.X – група; XX.XX – клас; XX.XX.X – категорія; XX.XX.XX – підкатегорія; XX.XX.XX-XX – позиція; XX.XX.XX-XX.X – тип; XX.XX.XX-XX.XX – підтип.

В ДКПП тканини текстильні віднесені до другої групи 13 розділу – Вироби текстильні. У совою чергу в другій групі виведені наступні категорії (п'ятий знак коду):

13.20.1 Тканини (крім спеціальних полотен) з натуральних волокон, крім бавовняних. У дану категорію входять тканини: з шовку чи відходів шовку, з кардочесаної чи гребенечесаної вовни, тонкого чи грубого волосу тварин або кінського волосу, лляні (за вмістом льону менше або більше 85 мас. %), з джуту та інших текстильних луб'яних волокон (крім льону, конопель, рами), з інших рослинних текстильних

волокон, з паперової пряжі.

13.20.2 Тканини бавовняні. Класифікуються за трьома ознаками: за використанням різнокольорової пряжі; за поверхневою щільністю; за призначенням (для виготовлення одягу, для виготовлення білизни господарсько-побутового призначення чи текстилю для оздоблення житла, для технічного чи промислового використання, для виготовлення медичної марлі, бандажів і перев'язувальних матеріалів, для виготовлення сорочок і блузок).

13.20.3 Тканини (крім спеціальних полотен) із хімічних монопіток і штапельних волокон. Включають тканини із синтетичних комплексних ниток і штучних комплексних ниток (хімічних, синтетичних штучних), тканини із синтетичних штапельних волокон (за вмістом синтетичних штапельних волокон менше або більше 85 мас. %, змішаних головним чином або винятково: з бавовною; вовною чи тонким волосом тварин; з іншими матеріалами), тканини зі штучних штапельних волокон (з пряжі різних кольорів або одного кольору).

13.20.4 Тканини ворсові, махрові тканини для рушників та інше спеціальне полотно. Містить наступні підкатегорії: тканини ворсові та тканини з синелі; тканини махрові для рушників й подібні махрові тканини з бавовни; тканини махрові для рушників й подібні махрові тканини, інші; тканини ажурного переплетення.

Облікова класифікація спрямована на удосконалення планування, обліку матеріалів які надходять у виробництво, раціональні витрати сировинних і матеріальних ресурсів на підприємствах. Вона містить елементи класифікації тканин, частково відображає галузеві характеристики асортименту за волокнистим складом і основними етапами виробництва та містить призначення виключно для бавовняних тканин. Тому, облікова класифікація не знаходить практичного застосування для визначення раціонального використання тканин при створенні виробів.

Стандартизація тканин є одним з найважливіших заходів раціоналізації текстильного виробництва для забезпечення високої якості продукції. Стандарт на текстильні матеріали являє собою нормативно-технічний документ, в якому приведені основні відомості про даний матеріал, тобто нормативи показників його основних властивостей та структурних характеристик. Крім того, є стандарти випробувань тканин, визначення їх сортності, упаковки, маркування та інші.

Стандартна класифікація тканин представлена у ДСТУ 3047-95 – Тканини та вироби ткані поштучні [3]. Згідно вищезгаданого стандарту тканини поділяються за видом використаної сировини на:

- бавовняні (виготовлені з бавовняної пряжі) та змішані бавовняні (виготовлені з бавовняної пряжі, одержаної бавовняним способом прядіння з бавовни в суміші з іншими волокнами, з бавовняної пряжі, комбінуючи її з іншими видами ниток, при цьому масова частка бавовняних волокон повинна бути не менше ніж 50%);

- чисто вовняні (масова частка вовняних натуральних волокон не менш ніж 95%), вовняні (масова частка вовняних натуральних волокон не менш ніж 70%) та напіввовняні (масова частка вовняних натуральних волокон не менш ніж 20%), якщо дані тканини вироблені з пряжі гребінного способу прядіння – камвольні, а з пряжі апаратного способу прядіння - суконні;

- чисто лляні (містять 100% лляного волокна), лляні (масова частка лляного волокна не менше ніж 92%), напівлляні (містять не менше ніж 50% лляного волокна), змішані лляні (масова частка лляного волокна не менше 15%);

- шовкові – виробляються по основі з натурального шовку, шовкової пряжі та хімічних ниток, а по утку з усіх видів текстильних ниток і пряжі, а також ворсові тканини з ворсом із шовкової пряжі, хімічних ниток і пряжі з хімічних волокон;

- з хімічних волокон і ниток – виготовляються з хімічних волокон і ниток чи суміші хімічних волокон з бавовною (бавовняного волокна менше 50%).

У стандарті ДСТУ 3047-95, також наведено класифікацію за експлуатаційною ознакою – призначенням. Вся різноманітність видового та внутрішньовидового асортименту тканин, які випускаються в різних галузях текстильної промисловості зведені до обмеженої кількості споживчих варіантів. Тканини та вироби ткані поштучні розділені на дев'ять основних груп. Кожна з груп поділяється на пігрупи, що пов'язано з більш вузьким призначенням матеріалу для конкретних видів виробів з урахуванням їх соціального призначення.

1. Тканини для одягу: костюмні; платтяні і платтяно-костюмні; сорочкові; плащові; пальтові; для спортивного одягу; докладні; підкладкові;

2. Білизняні і столові тканини: рушникові; корсетні і для натільної білизни; для постільної білизни; для скатерок; серветок;

3. Ковдрові тканини: для літніх ковдр; для байкових ковдр; для ковдр та пледів чисто вовняних, вовняних та напіввовняних;

4. Меблево-декоративні тканини: порт'єрні; меблеві; матрацні; для покривал; для килимів і доріжок;

5. Напірникові тканини;

6. Тканини для шезлонгів, тентів і чохлаів;

7. Взуттєві тканини: для верху взуття; підкладкові тканини; хутро ткане для утеплення взуття;

8. Текстильно-галантерейні тканини: для носових хусточок; для шарфів і хусток; для головних

уборів; для краваток; для парасольок;

9. Хутро ткане і плюш для іграшок.

Стандартна класифікація широко використовується в текстильній галузі при удосконаленні асортименту матеріалів, має суттєве значення в швейній промисловості при проектуванні асортименту одягу на етапах моделювання, розробки конструкції виробу. У стандартах міститься перелік загальних обов'язкових показників, які застосовуються при оцінці якості всіх груп тканин та спеціалізованих показників, які використовуються при оцінці лише окремих груп.

Стандартна класифікація, незважаючи на деякі суттєві переваги не отримала поширення при виборі матеріалів для виробів, в основному застосовується для встановлення номенклатури показників якості тканин, оскільки, у стандартах відсутнє диференціювання тканин за статевовіковими ознаками та сезонністю.

Найбільш поширеною є торгова або преїскурантна [4] класифікація, вона широко використовується у швейній промисловості при виборі матеріалів для виробів та при оформленні замовлень на поставку матеріалів. Торгова класифікація представлена в преїскурантах оптових та роздрібних цін на тканини та штучні вироби: № 030 – на бавовняні тканини і штучні вироби; № 032 – на вовняні; № 034 – на шовкові; № 036 – на лляні; № 031 – на неткані полотна; № 074 – на хутро штучне. Згідно преїскурантної класифікації матеріали для виготовлення одягу поділяють на групи та підгрупи, які характеризуються великим переліком різноманітних ознак (назва, призначення, артикул, спосіб виготовлення, структура сировини, ширина, міцність тканини, лінійна міцність ниток, поверхнева густина та ін.). Проте, принцип поділу тканин на групи і підгрупи неоднорідний, так у преїскуранті № 030 бавовняні тканини класифіковані в групи за двома різними ознаками – за ознакою будови тканин та за ознакою призначення.

У опублікованих роботах [5, 6] Г. С. Олійник, Г. О. Пушкар, Б. Д. Семака, розглянуто асортимент наступних груп тканин: особливості формування та розвитку вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю (ковдрові, меблево-декоративні тканини), у статті [7] І. Т. Солтик розглянуто сучасний асортимент взуттєвих тканин. Однак, формування асортименту сучасних тканин для одягу, білизняних та столових тканин в Україні не досліджено. Отже, сформуємо класифікацію асортименту тканин перших двох груп стандартної класифікації за призначенням (таблиця 1).

Таблиця 1

Класифікація та асортимент тканин для одягу, білизняних та столових тканин

1 Тканини для одягу		
1.1 Костюмні		
За призначенням:	відомчі	Вимоги: структура, забарвлення, оздоблення відповідають технічним умовам на конкретний вид форменого одягу.
	спеціальні	Вимоги: недорогі, зносостійкі, гігієнічні, відповідають основній захисній функції.
	масові костюми	Вимоги: привабливий зовнішній вигляд, відповідність моди та сучасному стилю, зносостійкість, формостійкість, стійке забарвлення, стійкість до забруднень, незмиральність, низькі показники усадки та пілінгування.
За переплетенням:	прості, дрібно візерункові.	
За характером забарвлення:	меланжеві, строкаті, гладкофарбовані, меланжево-строкаті.	
За фактурою:	з чітким ткацьким малюнком переплетення на поверхні, з незначним начесним ворсом, з уваленим, запресованим ворсом.	
За статевовіковою ознакою:	дитячі, жіночі, чоловічі.	
За сезонністю:	весняно-літні – бавовняні, шовкові, полегшені вовняні.	Вимоги: легкі, еластичні, підвищена повітропроникність.
	осінньо-зимові – вовняні камвольні, тонкосуконні.	Вимоги: знижена повітропроникність, високі теплозахисні властивості.
За волокнистим складом:	бавовняні, вовняні, змішані, шовкові.	
За призначенням:	урочисті, святкові	Вимоги: привабливий зовнішній вигляд, відповідають за колористичним оформленням, фактурою, оздобленням сучасному напрямку моди та стилю, зносостійкість, формостійкість, стійке забарвлення, низькі показники усадки та пілінгування.
	повсякденні	Вимоги: привабливий зовнішній вигляд, гігієнічність, висока зносостійкість, раціональна вартість, висока стійкість забарвлення.
	домашні	

Продовження табл. 1

За переплетенням:	полотняні, саржеві, прості, дрібновізерунчасті, пістрявоткані, крепові та ін.	
За характером забарвлення:	набивні, меланжеві, строкаті, вибілені, гладкофарбовані, пістрявоткані та ін.	
За фактурою:	з рубчиками, гладдеві, ворсовані, флоковані, і ін.	
За статево-віковою ознакою:	дитячі, жіночі, чоловічі.	
За сезонністю:	літні – бавовняні, змішані з поліефіром.	Вимоги: тонкість, легкість, висока щільність, повітрепроникність. Властивості: відносна щільність – від 60 % до 80 %, поверхнева щільність – від 54 г/м ² до 110 г/м ² .
	демісезонні – бавовняні, змішані.	Вимоги: тонкість, легкість, висока щільність. Властивості: відносна щільність – від 60 % до 80 %, поверхнева щільність – від 95 г/м ² до 180 г/м ² .
	зимові – бавовняні, вовняні, полегшені вовняні, тонкосуконні.	Вимоги: еластичність, низький показник усадки (від 4 % до 5 %), теплозахисні властивості. Властивості: Відносна щільність – від 42 % до 60 %, поверхнева щільність – від 160 г/м ² до 460 г/м ² .
За волокнистим складом:	бавовняні, вовняні, лляні, шовкові, змішані.	
1.3 Сорочкові		
За призначенням:	урочисті, святкові.	Вимоги: привабливий, сучасний вигляд, високий ступінь білизни, незминальність, низькі показники усадки (не більше 3 %), гігієнічні.
	повсякденні	Вимоги: недорогі, зносостійкі, гігієнічні, із стійким фарбуванням, привабливий, сучасний вигляд, низькі показники усадки.
За переплетенням:	полотняні, прості жакардові на основі полотняного, саржеві та похідні від нього.	
За характером забарвлення:	вибілені, гладкофарбовані, надруковані, меланжеві, строкаті, меланжево-строкаті	
За фактурою:	гладдеві, ворсовані, флоковані, і ін.	
За статево-віковою ознакою:	дитячі, жіночі, чоловічі.	
За волокнистим складом:	бавовняні, лляні, вовняні, шовкові, змішані, з штучних і синтетичних ниток.	
1.4 Плащові		
За призначенням:	для плащів	Вимоги: привабливий зовнішній вигляд, відповідність моди та сучасному стилю, пружність, зносостійкість, формостійкість, стійке забарвлення, стійкість до забруднень, незминальність, низькі показники усадки та пілінгування.
	для курток	
	для літніх пальто	
За переплетенням:	полотняні, саржеві, діагональ, сатин.	
За характером забарвлення:	гладкофарбовані, надруковані.	
За фактурою:	гладдеві.	
За статево-віковою ознакою:	дитячі, жіночі, чоловічі.	
За волокнистим складом:	бавовняні, змішані, з штучних і синтетичних ниток.	
1.5 Пальтові		
За призначенням:	відомчі	Вимоги: красивий зовнішній вигляд, відповідність моди та сучасному стилю, зносостійкість, формостійкість, стійке забарвлення, стійкість до забруднень, незминальність, низькі показники усадки та пілінгування, високі теплозахисні властивості.
	масові	
За переплетенням:	прості, дрібно візерункові, складні подвійні, прості жакардові.	
За характером забарвлення:	меланжеві, строкаті, гладкофарбовані, меланжево-строкаті.	
За фактурою:	з чітким ткацьким малюнком переплетення на поверхні, з незначним начесним ворсом, з уваленим, запресованим ворсом.	

Продовження табл. 1

За статево-віковою ознакою:	дитячі	обмеження за поверхневою щільністю: до 350 г/м ² .
	жіночі	обмеження за поверхневою щільністю: до 450 г/м ² .
	чоловічі	обмеження за поверхневою щільністю: до 600 г/м ² .
За сезонністю:	літні, демісезонні, зимові.	
За волокнистим складом:	бавовняні, вовняні, змішані, шовкові.	
1.6 Тканини для спортивного одягу		
За переплетенням:	прості, дрібно візерункові.	
За характером забарвлення:	меланжеві, строкаті, гладкофарбовані, меланжево-строкаті.	
За статево-віковою ознакою:	дитячі, жіночі, чоловічі.	
За волокнистим складом:	бавовняні, змішані, з штучних і синтетичних ниток.	
1.7 Підкладкові		
За призначенням:	для підкладки для кишень для літніх пальто	Вимоги: стійкість до стирання, забруднення, рівність поверхні, низькі показники усадки та пілінгування, стійкість до дії поту та мокрих обробок.
За переплетенням:	полотняні, саржеві, діагональ, сатин.	
За характером забарвлення:	гладкофарбовані, набивні.	
За волокнистим складом:	бавовняні, шовкові, змішані, з штучних і синтетичних ниток.	
2 Білизняні і столові тканини:		
2.1 Рушникові		
За переплетенням:	полотняні, саржеві, діагональ, сатин.	
За характером забарвлення:	гладкофарбовані, вибілені, набивні, жакардові.	
За волокнистим складом:	бавовняні, лляні, змішані.	
2.2 Корсетні і для натільної білизни		
За призначенням:	натільна білизна корсетні вироби	складається з денної нижньої білизни, нічної, одягу для ранкового та вечірнього туалету. поділяються на косметичні (призначені для людей без патологічних змін в фігурі) та лікувально-бандажні (профілактичні та лікувальні, наприклад: медичні бандажі допологовий, післяпологовий і т.д.).
За переплетенням:	полотняне, сатинове та ін.	
За характером забарвлення:	гладкофарбовані, вибілені, набивні.	
За фактурою:	з чітким ткацьким малюнком переплетення на поверхні, з начісним ворсом, ажурні та ін.	
За статево-віковою ознакою:	дитячі, жіночі, чоловічі.	
За волокнистим складом:	бавовняні, лляні, змішані, шовкові, з штучних та синтетичних волокон.	
2.3 Для постільної білизни		
За переплетенням:	полотняне, сатинове та ін.	
За характером забарвлення:	гладкофарбовані, вибілені, набивні.	
За фактурою:	з чітким ткацьким малюнком переплетення на поверхні, з начісним ворсом, ажурні та ін.	
За волокнистим складом:	бавовняні, лляні, змішані, шовкові, з штучних та синтетичних волокон.	
2.4 Для скатертин і серветок		
За переплетенням:	полотняне, сатинове та ін.	
За характером забарвлення:	гладкофарбовані, вибілені, набивні.	
За фактурою:	з чітким ткацьким малюнком переплетення на поверхні, жакардові та ін.	
За волокнистим складом:	бавовняні, лляні, змішані, з штучних та синтетичних волокон бавовняні з додаванням штучних та синтетичних волокон (переважно поліефір, поліакрилонітрил, віскоза).	

Сформована класифікація враховує такий недолік стандартної класифікації як диференціювання тканин за статево-віковими ознаками та сезонністю.

Вітчизняний ринок тканин тільки починає структуруватися, приблизно 40% ринку займають кілька потужних торговельних компаній: ТОВ «Текстиль-Контакт» (м. Донецьк) активно розвиває регіональну мережу збуту і розповсюджує продукцію Донецького бавовняного комбінату і підприємства «Схід» (м. Чернівці), ТОВ «Тексика» (м. Київ) — продукцію Тернопільського бавовняного комбінату. Тому сформуємо

асортимент бавовняних та змішаних бавовняних тканин згідно розглянутих класифікацій та торгового прейскуранту вище перерахованих компаній [8, 9].

Наведемо характеристики найбільш поширених в текстильному виробництві бавовняних тканин одягового та білизняного призначення, використавши за основу, попередньо наведену класифікацію, оскільки останнім часом споживачі все більше звертають увагу на екологічність текстильної продукції, що сприяє популяризації тканин з природних волокон, особливо целюлозних.

Характеристика бавовняних костюмних тканин

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням хімічних волокон (переважно поліефір, поліакрилонітрil).
Види пряжі	Однориткова або скручена, переважно кардна.
Види переплетень	Саржеві, комбіновані, похідні від простих, ворсові.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, меланжеві, строкаті.
Спеціальне опорядження	Протиусадкове, незминальне та ін.
Властивості	Відносна щільність – від 60 % до 90 %, поверхнева щільність – від 200 г/м ² до 400 г/м ² , висока міцність, низький показник розтягування, високі гігієнічні властивості.
Основні види тканин	Джинсові, ворсові, трико, начісні, діагоналі, молескін, рогожка, репс та ін.

Характеристика бавовняних платтяних та платтяно-костюмних тканин

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням хімічних волокон.
Види пряжі	Однориткова або скручена, кардна, гребінна, пневмомеханічна.
Види переплетень	Саржеві, комбіновані, похідні від простих, ворсові полотняні, прості жакардові на основі полотняного, крепові.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, меланжеві, строкаті, набивні, вибілені, пістряво-ткані та ін.
Спеціальне опорядження	Протиусадкове, незминальне, мерсеризація, пом'якшувальні та ін.
Властивості	Відносна щільність – від 60 % до 100 %, поверхнева щільність – від 54 г/м ² до 400 г/м ² , висока міцність, зносостійкість, еластичність, гігієнічність
Основні види тканин	Джинсові, ворсові, трико, начісні, діагоналі, молескін, рогожка, репс, ситці, бязі, сатини, батисти, крепи, репс, шотландки та ін.

Характеристика бавовняних сорочкових тканин

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням хімічних волокон.
Види пряжі	Однориткова або скручена, переважно кардна, фасонного кручення.
Види переплетень	Полотняне, дрібновізерунчасте, великовізерунчасте, повздовжньо-смуґасте, крепове на основі саржевих, репсове, саржеве.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, відбілені, меланжеві, строкаті, друковані.
Спеціальне опорядження	Мерсеризація, незминальне та ін.
Основні види тканин	Креп, каніфас, батист, маркізет, вуаль, майя, вольт, поплін, бумазєя, ситець, бязь, сатин.

За сезонністю:	Літні – бавовняні, змішані з поліефіром	Вимоги: тонкість, легкість, щільність до 40%. Властивості: Відносна щільність – від 42 % до 52 %, поверхнева щільність – від 60 г/м ² до 80 г/м ² .
	Демісезонні – бавовняні, змішані з поліефіром	Вимоги: еластичність, низькі показники усадки (від 3 % до 5 %) Властивості: відносна щільність – від 42 % до 60 %, поверхнева щільність – від 95 г/м ² до 160 г/м ² .
	Зимові – бавовняні, вовняні, полегшені, тонкосуконні	Вимоги: еластичність, низькі показники усадки (від 4 % до 5 %). Властивості: відносна щільність – від 42 % до 60 %, поверхнева щільність – від 100 г/м ² до 260 г/м ² .

Характеристика бавовняних плащових тканин

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням хімічних волокон (переважно поліефір, віскоза, поліакрилонітрil).
Види пряжі	Скручена по основі, переважно кардна, фасонного кручення, однориткова.
Види переплетень	Полотняне, саржеве, сатинове.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, вибілені, набивні.
Спеціальне опорядження	Водовідштовхувальне, плівкове покриття та ін.
Основні види тканин	Молескін, репс, діагональ.
Властивості	Відносна щільність – від 90 % до 100 %, поверхнева щільність – від 190 г/м ² до 400 г/м ² , висока міцність, щільність, зносостійкість, формостійкість, брудовідштовхування.

Характеристика бавовняних пальтових тканин

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням хімічних волокон (переважно поліефір, віскоза, поліакрилонітрил).
Види пряджі	Скручена переважно кардна.
Види переплетень	Ворсове, саржеве, дрібновізерункове.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, набивні.
Спеціальне опорядження	Валяння, ворсування, малоусадкове, водовідштовхувальне та ін.
Основні види тканин	Вельвет, джинс, діагональ, оксамит та ін.
Властивості	Відносна щільність – від 90 % до 100 %, поверхнева щільність – від 190 г/м ² до 330 г/м ² , висока міцність, щільність, зносостійкість, формостійкість, брудовідштовхування, незминальність, низькі показники усадки та пілінгування, високі теплозахисні властивості.

Характеристика бавовняних тканин для спортивного одягу

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням хімічних волокон (переважно поліефір, поліакрилонітрил).
Види пряджі	Однориткова або скручена, переважно кардна.
Види переплетень	Саржеві, комбіновані, похідні від простих, ворсові.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, меланжеві, строкаті.
Спеціальне опорядження	Протиусадкове, незминальне та ін.
Властивості	Відносна щільність – від 50 % до 75 %, поверхнева щільність – від 70 г/м ² до 220 г/м ² , висока міцність, високий показник розтягування, гігієнічність.
Основні види тканин	Ворсові, трико, начісні, діагоналі, молескін, рогожка, репс, фліс та ін.

Характеристика бавовняних підкладкових тканин

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням хімічних волокон (переважно поліефір, віскоза, поліакрилонітрил).
Види пряджі	Скручена по основі, переважно кардна, фасонного кручення, однориткова.
Види переплетень	Полотняне, саржеве, сатинове.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, вибілені, набивні.
Спеціальне опорядження	Лощення, брудовідштовхувальне та ін.
Основні види тканин	Молескін, репс, діагональ, коленкор, саржа, гринсбон, тик-ластик та ін.
Властивості	Поверхнева щільність – від 70 г/м ² до 150 г/м ² , висока міцність, зносостійкість, формостійкість, брудовідштовхування, рівність поверхні, низькі показники усадки та пілінгування, стійкість до дії поту та мокрих обробок.

Характеристика рушникових бавовняних тканин

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням льону або поліуретанових ниток.
Види переплетень	Полотняне, саржеве, діагональ, сатинове.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, вибілені, набивні.
Спеціальне опорядження	«Легке прання», пом'якшувальне та ін.
Основні види тканин	Махра, вафельна тканина, холст.
Властивості	Поверхнева щільність – від 110 г/м ² до 300 г/м ² , висока гігієнічність, м'якість, висока гігроскопічність, повітропроникність та міцність забарвлення.

Характеристика бавовняних тканин корсетних і для натільної білизни

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням льону або поліуретанових ниток.
Види переплетень	Полотняне, саржеве, діагональ, сатинове.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, вибілені, набивні.
Спеціальне опорядження	Брудовідштовхувальне, пом'якшувальне, незминальне та ін.
Основні види тканин	Бязь, сатин, ситець, атлас та ін.
Властивості	Поверхнева щільність – від 35 г/м ² до 250 г/м ² , висока гігієнічність, м'якість, висока гігроскопічність, повітропроникність та міцність забарвлення.

Характеристика бавовняних тканин для постільної білизни

Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням штучних та синтетичних волокон (переважно з поліефірними волокнами).
Види пряджі	Кардна, пневмомеханічна, гребінна.
Види переплетень	Полотняне, саржеве, сатинове.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, набивні, відбілені.
Спеціальне опорядження	Лощення, малоусадкове, водовідштовхувальне та ін.
Основні види тканин	Батист, ситець, бязь, поплін, твил, перкаль, сатин та ін.
Властивості	Поверхнева щільність – від 70 г/м ² до 210 г/м ² , висока міцність, щільність, зносостійкість, формостійкість, брудовідштовхування, незминальність, низькі показники усадки та пілінгування.

Характеристика бавовняних тканин для скатерок і серветок	
Волокнистий склад	Бавовняні, змішані, з додаванням штучних та синтетичних волокон (переважно поліефір, поліакрилонітрил, віскоза).
Види пряджі	Кардна, пневмомеханічна, гребінна.
Види переплетень	Полотняне, саржеве, сатинове.
Характер забарвлення	Гладкофарбовані, набивні, вибілені, пістрявоткані.
Спеціальне опорядження	Мезминальне, малоусадкове, брудовідштовхувальне, водовідштовхувальне та ін.
Основні види тканин	Батист, ситець, бязь, поплін, твил, перкаль, сатин та ін.
Властивості	Поверхнева щільність – від 110 г/м ² до 350 г/м ² , висока міцність, щільність, формостійкість, брудовідштовхування, незминальність, низькі показники усадки.

Висновки

При виконанні дослідження асортименту бавовняних тканин для одягу та білизняного призначення проведено аналіз вітчизняного ринку текстильних тканин. При проведенні було виявлено ряд недоліків у класифікації запропонованого виробниками або торговими представниками асортименту:

- Кожен з виробників надає власну класифікацію текстильних товарів без системного підходу;
- Не завжди наведено основні властивості тканин такі як: характер забарвлення, поверхнева щільність, вид переплетення, призначення, у деяких випадках – волокнистий склад;
- У більшості випадків, назва тканини визначає її призначення;
- Дані про фізико механічні та гігієнічні властивості, а також дані про спеціальне опорядження не наводяться.

Вище перераховані недоліки призводять до складного, а іноді неможливого конфекціонування текстильних матеріалів для виготовлення готового одягу, що спричиняє проблему маркування виробів, умов їх експлуатації, прання, хімічного чищення, а відповідно, низьку якість текстильних виробів.

Згідно сформованої при дослідженні класифікації, за умови подальшого введення кодованих значень кожного з параметрів тканини, можна досягнути максимальної продуктивності конструювання та виробництва конкретного виробу, вирішення вище сформованих проблем.

Література

1. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. <http://dkpp.rv.ua/>
3. Тканини та вироби ткани поштучні. Класифікація та номенклатура показників якості. ДСТУ 3047:1995. – [Чинний від 1996-07-01]. – К. : Держспоживстандарт України, 1995. – IV, 25 с. – (Національний стандарт України).
4. Бузов Б.А. Матриаловедение швейного производства / Бузов Б.А., Модестова Т.А., Алыменкова Н.Д. – 4-е изд., перераб. и доп. – М.: Легпромбытиздат, 1986. – 424 с.
5. Олійник Г.С. Дослідження ринку меблевих тканин//Вісник ХНУ. Технічні науки.-2011.-№3.-С.137-141.
6. Пушкар Г.О., Семак Б.Д. Особливості формування вітчизняного ринку інтер'єрного текстилю//Вісник ХНУ. Технічні науки.-2012.-№2.-С.93-95.
7. Солтик І.С. Дослідження деформаційних процесів у пакетах матеріалів верху взуття//Вісник ХНУ. Технічні науки.-2013.-№5.-С.87-92.
8. <http://www.tk-textile.com.ua/catalog/>
9. <http://www.texterno.com/ua/catalog>

References

1. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. <http://dkpp.rv.ua/>
3. Fabrics and woven goods. Classification and nomenclature of indices. DSTU 3047:1995. - [Effective as of 07.01.1996]. - Kyiv: Derzhspozhyvstandart of Ukraine, 1995. - IV, 25 s. - (National Standard of Ukraine).
4. Buzov B. A. Materialovedenie garment production / Buzov B. A., Modestova T. A., Alymenkova N. D. - 4th ed., rev. and add. - Moscow: Legprombytizdat, 1986. - P. 424.
5. Oliynyk G. S. Market research of furniture fabrics // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Technical science. Khmelnytsky. 2011. Issue 3. pp. 137-141.
6. Pushkar G.O., Semak B.D. Features of formation the national market interior textiles // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Technical science. Khmelnytsky. 2012. Issue 2. pp. 93-95.
7. Solytk I.S. Research deformation processes in the package of materials shoe uppers// Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Technical science. Khmelnytsky. 2013. Issue 5. pp. 87-92.
8. <http://www.tk-textile.com.ua/catalog/>
9. <http://www.texterno.com/ua/catalog>